

ANTICKÁ MYTOLOGIE

LITERATURA

Encyklopedie antiky

Rudolf Mertlík: *Starověké báje a pověsti*

Robert Graves: *Řecké mýty*

homérské hymny

Homér:

Íllias

Odysseia

Hésiodos:

O původu bohů (Theogonia)

Práce a dni

P. Ovidius Naso: *Proměny (Metamorphoses)*

P. Vergilius Maro:

Aeneis

Zpěvy pastýřské (Bucolica)

Zpěvy rolnické (Georgica)

MÝTUS O ORFEOVI

ZHUDEBNĚNÍ

Claudio Monteverdi: *L'Orfeo: favola in musica* (1607)

Christoph Willibald Gluck: *Orfeo ed Euridice: dramma per musica* (1762, 1774)

Jacques Offenbach: *Orfeus v podsvětí: opéra bouffe* (1858)

Igor Stravinskij: *Orfeus: balet* (1947)

ORFEUS

rodiče: Apollón a Múza Kalliopé (epický zpěv)

básník a hudebník = mélopoios, mélopoia: mélos → mélika (músiké)

symbol: lyra

dějiště: Thrákie

kult: Apollón – Dionýsos (Bakchos, Liber)

Claudio Monteverdi: L'Orfeo: favola in musica (1607)

libreto:

Alessandro Striggio

zdroje:

Ovidius: *Proměny*

Vergilius: *Georgica*

fáze mýtu (Ovidius, Vergilius):

1. oplakávání Eurydiky – sestup do podsvětí
2. ztráta Eurydiky
3. Orfeovo zoufalství
4. Orfeova smrt – Mainády (Bakchantky, Fúrie)
5. Orfeova apoteóza

Monteverdiho inovace:

Toccata
prolog: Musica
svatba Orfea a Eurydiky
závěrečný oslavný tanec: moresca (ballo del granduca)

Zdroje:

Intermedium: La Pellegrina (1589)
Camerata – Jacopo Peri: Euridice (1600)

Postavy:

Orfeo
Euridice
Messaggiera (Silvia)
Speranza
Caronte
Plutone
Proserpina
Apollo

sbory (cori):

Ninfi e pastori
Spiriti infernali

3. DĚJSTVÍ – SESTUP DO PODSVĚTÍ**schéma:**

Sinfonia
Speranza – *Lasciate ogni Speranza voi ch'entrate*
Caronte
Aria *Possente spirto* (Orfeo): *terzina* (terza rima)
Coro di Spiriti infernali

MÝTUS O ARIADNĚ

zdroj:

Ovidius: *Proměny*

dějiště:

Kréta – labyrint

Naxos

postavy:

Ariadna

Théseus

Mínótaurus

fáze mýtu (Ovidius):

1. zrození Mínótaura
2. postavení Labyrintu (Daidalos)
3. příjezd Thésea – zabití Mínótaura
4. Théseus a Ariadna odplouvají na Naxos
5. Théseus opouští Ariadnu
6. Ariadnin nářek
7. Bakchos (Dionýsos)
8. apoteóza Ariadny

UMĚLECKÉ ZTVÁRNĚNÍ

literatura:

Alexandre Hardy: *Ariane* (1606)

J. Desmarets de Saint Sorlin: *Ariane* (1632), román

Thomas Corneille: *Ariane* (1672)

Friedrich Dürrenmatt: *Minotaurus: Balada*

hudba:

Claudio Monteverdi: *L'Arianna* (1608), *tragedia rappresentata in musica*

Robert Cambert (1661), opera

Benedetto Ferrari (1670), opera

Jean-Baptiste Lully: *Thésée* (1675), hudební tragédie o 5 dějstvích

Johann Kusser: *Ariadne* (1692), opera

Benedetto Marcello: *Arianna* (1727)

Georg Friedrich Händel: *Arianna in Creta* (1734)

Jiří Antonín Benda: *Ariadne auf Naxos* (1775), melodrama

Jules Massenet: *Ariane* (1906), opera

Richard Strauss: *Ariadne auf Naxos* (1912, 1916), opera o jednom dějství libreto: *Hugo von Hoffmannsthal*

Darius Milhaud:

Opuštění Ariadny (1927), minutová opera

Théseovo osvobození (1927), minutová opera

Albert Roussel: *Bacchus a Ariadna* (1930), balet

Marcel Mihalovici: *Scenes from Thésée*, balet

Bohuslav Martinů: *Ariane* (1958), opera o jednom dějství

výtvarné umění:

Tizian: *Bacco a Arianna* (1520–1523), olej na plátně
Tintoretto: *Arianna, Venere e Bacco* (1576–1577)
Peter Brueghel st.: *Svatba Baccha a Ariadny* (1608)
Pablo Picasso: *Konec obludy* (1937)

Claudio Monteverdi: L'Arianna (1608)**libreto:**

Ottavio Rinuccini (podle Ovidiových *Proměn*)

postavy:

Teseo – Arianna

Apollo (prolog) – Venere – Amore – Bacco

...

Coro di Soldati di Bacco

Coro di Pescatori

forma:

hudební tragédie: *tragedia rappresentata in musica*
prolog + 5 dějství (?)

LAMENTO: Lasciatemi morire**zdroje:**

Ovidius: *Listy milostné (Listy heroin, Heroides)*

C. Valerius Catullus: *Básně*

Lodovico Ariosto: *Orlando furioso* (nářek Olympie)

lamento:

afekt smutku

klíčová slova:

pianto, piangere

lacrime

morte, morire

forma:

recitativní styl

BOHUSLAV MARTINŮ – ANTICKÉ NÁMĚTY

Epos o Gilgamešovi:

Istar (1918–1921), balet: Julius Zeyer
Epos o Gilgamešovi (1954–1955), kantáta

Římská komedie:

Voják a tanečnice (1927), opera: Plautus: *Pseudolus* – J. L. Budín

mýtus o krásné Heleně:

Paridův soud (1935), balet: Boris Kochno

mýtus o Oidipovi:

Oidipus (1936), scénická hudba k rozhlasové hře: André Gide (režie Jindřich Honzl)
Škrtička (*The Strangler: A Rite of Passage*) (1948), balet

mýtus o Ariadně:

Ariane (1958), opera

Bohuslav Martinů: Ariane (1958)

forma:

opera o 1 dějství

námět:

Georges Neveux: *Pouť Théseova* (*Le Voyage de Thésée*)

postavy:

Ariadna
Théseus – Mínótaurus

styl:

„lehounká komedie“
neoklasicismus
surrealismus

formální struktura:

3 sinfonie (ritornely)
3 obrazy
závěrečná árie (Lamento)